

ศึกษาค้นคว้าต่อหน่วยตามกิจกรรมของสถาบันอนามัยจังหวัดอุดรธานี ปี 2538

นาย รามพล ส่วนสีตา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

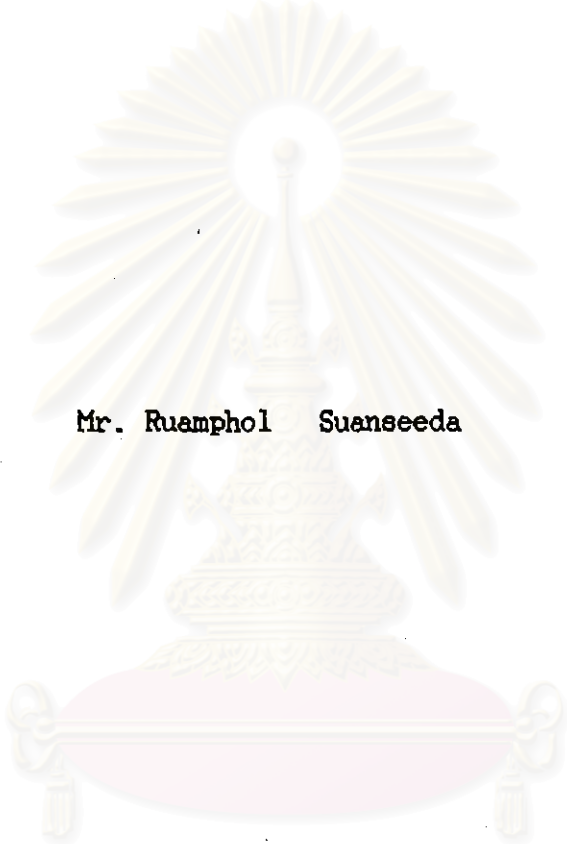
ISBN 974-636-948-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17532280

UNIT COST BY ACTIVITIES OF HEALTH CENTRES
IN UDON THANI PROVINCE, 1995.

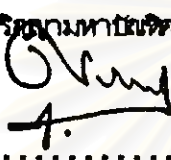
Mr. Ruamphol Suanseeda

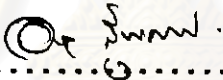
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science
Department of Preventive and Social Medicine
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1997
ISBN 974-636-948-2

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
คณบดี
ภาควิชา
ศาสตราจารย์นายแพทย์ ใหญ่ชัย โชติสุนทร
ศาสตราจารย์นายแพทย์ ภิรมย์ กมลรัตนกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงาน
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ สุวัฒน์ ชุติววงศ์)

คณะกรรมการสอบบัณฑิตวิทยาลัย

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ องอาจ วิฑฐศิริ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ ใหญ่ชัย โชติสุนทร)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

.....กรรมการ
(นายแพทย์ฉลอง ควรรหา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รวมพล ส่วนสี่ตา : ต้นทุนต่อหน่วยตามกิจกรรมของสถานอนามัยจังหวัดอุดรธานี ปี2538
(UNIT COST BY ACTIVITIES OF HEALTH CENTRES IN UDON THANI PROVINCE,
1995.) อ.ปริญญา : ศ.นพ.ไพฑูริย์ โล่ห์สุนทร, ศ.นพ.วิกรม กมลรัตนกุล, 105 หน้า.
ISBN 974-636-948-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนต่อหน่วยตามกิจกรรมของสถานอนามัยจังหวัดอุดรธานี
ปีงบประมาณ2538 วิเคราะห์ด้านมุมมองของผู้ให้บริการรักษาในรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลย้อนหลัง
ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2537 ถึง 30 กันยายน 2538 ซึ่งงานแบ่งองค์ประกอบต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรม ของสถาน
อนามัยเป็น ต้นทุนค่าแรง ต้นทุนค่าวัสดุและต้นทุนค่าลงทุน ผลการวิจัยพบว่าต้นทุนทางตรงสถานอนามัยขนาด
ใหญ่เท่ากับ 1,197,568 บาท งานแบ่งเป็น ต้นทุนค่าแรง 354,621 บาท (ร้อยละ 29) ต้นทุนค่าวัสดุ
373,564 บาท (ร้อยละ 31) ต้นทุนค่าลงทุน 469,117 บาท (ร้อยละ 39) คิดเป็นอัตราส่วน ต้นทุน
ค่าแรง : ค่าวัสดุ : ค่าลงทุนเท่ากับ 1 : 1.05 : 1.32 ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมที่มากที่สุด คือกิจกรรม
เฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเป็นเงิน 909 บาท/ครั้งน้อยที่สุดคือกิจกรรมการรักษาพยาบาลเป็นเงิน 28บาท/
ครั้ง ต้นทุนทางตรงของสถานอนามัยทั่วไปเป็นเงิน 747,131 บาท งานแบ่งเป็น ต้นทุนค่าแรง 318,860
บาท (ร้อยละ42) ต้นทุนค่าวัสดุ 323,710 บาท (ร้อยละ 43) ต้นทุนค่าลงทุน 104,560 บาท (ร้อยละ
14)คิดเป็นอัตราส่วนต้นทุน ค่าแรง : ค่าวัสดุ : ค่าลงทุนเท่ากับ 3 : 3.07 : 1 ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรม
ที่มากที่สุดคือ กิจกรรมเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเป็นเงิน 939 บาท/ครั้ง น้อยที่สุดคือกิจกรรมการรักษา
พยาบาลเป็นเงิน 17 บาท/ครั้ง ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับ การวางแผนการให้
บริการสถานอนามัยในอนาคต

ภาควิชา.....เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม.....
สาขาวิชา.....เวชศาสตร์ชุมชน.....
ปีการศึกษา2540.....

ลายมือชื่อนิติต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C745252 : MAJOR COMMUNITY MEDICINE

KEY WORD : UNIT COST / HEALTH CENTRE / UDON THANI

RUAMPHOL SUANSEEDA : UNIT COST BY ACTIVITIES OF HEALTH CENTRES IN UDON THANI PROVINCE, 1995. THESIS ADVISOR : PROF. DR. PAIBOON LOESUNTHORN. PROF.DR.PIROM KAMOLRATANAKUL, 105 pp. ISBN 974-636-948-2

The objective of this study was to calculate the unit cost by activities of health centres in Udon thani Province in fiscal year 1995 by using descriptive study. All cost components were retrospectively collected from October 1994 to September 1995. Cost were calssified into labour cost, material cost and capital cost. The result showed that the average direct cost of the big health centres was 1,197,568 bahts which the labour cost was 354,621 bahts (29%), the material cost was 373,564 bahts (31%) and the capital cost was 469,177 bahts (39%). The ratio of labour cost : material cost : capital cost was 1 : 1.05 : 1.32. The highest unit cost by activities was disease surveillance (909 bahts/time) and the treatment service was the lowest (28 bahts/visit). The average direct cost of the general health centres was 747,131 bahts which the labour cost was 318,860 bahts (42%), The material cost was 323,710 bahts (43%) and the cpital cost was 104,595 bahts (14%). The ratio of labour cost : material cost : capital cost was 3 : 3.07 : 1. The highest unit cost by activities was disease surveillance (939 bahts/time) and the treatment service was the lowest (17 bahts/visit). The information from this study can provide the baseline data for future plan.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

สาขาวิชา.....เวชศาสตร์ชุมชน

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต.....คุณพ.ค. สอนวิชา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....พญ.ดร. ภาณุพร

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาท่าน.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลายท่านที่มีต่อผู้วิจัย ขอขอบพระคุณนายแพทย์ฉลอง ควรหา รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ศาสตราจารย์นายแพทย์ ไพบูลย์ โล่ห์สุนทร ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล ผู้มีส่วนสำคัญในการหาวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ที่ท่านได้สละเวลา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความรู้คำแนะนำ แนวทางการเขียน การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้ง เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นายแพทย์องอาจ วิบุตยศิริ ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทั้งได้ให้ความแนะนำ สนองแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เขียน

ขอบพระคุณในความกรุณาและความอนุเคราะห์จากนายแพทย์ภวิท อิงศิริรัตน์ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี คุณเจริญ สุวรรณวิจิตร คุณทองฤทธิ์ กองมณี คุณวิชัย บึงขาวพล คุณเจริญ ประดิษฐ์บัว คุณบัวเลื่อน ชินวรรณ คุณเชิดชัย สวนลีลา คุณอุเทน ทาแก้ว รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกท่าน ที่ร่วมมือในการจัดหาข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผลสำเร็จในครั้งนี้มีบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาเป็นกำลังใจมาตลอด ครูอาจารย์ที่ให้ความรู้อบรมสั่งสอน และเจ้าหน้าที่ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคมทุกท่าน

รวมพล สวนลีลา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบ เขตการวิจัย	4
ข้อกถลงเบื้องต้น	4
ข้อจำกัดในการวิจัย	5
คำนิยามเชิงปฏิบัติการ	5
ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ความหมายของต้นทุน	10
การแยกประเภทต้นทุน	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
กรอบแนวคิดในการวิจัย	23
3. ระเบียบวิธีวิจัย	24
รูปแบบการวิจัย	24
วิธีดาเนินการวิจัย	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิจัย	29
ส่วนที่ 1 คำนวณทางตรงรวมและคำนวณต่อหน่วยกิจกรรมสถานื่อนามัยขนาดใหญ่	30
ส่วนที่ 2 คำนวณทางตรงรวมและคำนวณต่อหน่วยกิจกรรมสถานื่อนามัยทั่วไป	42
ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคำนวณทางตรงรวมและคำนวณต่อหน่วยกิจกรรมของ สถานื่อนามัยขนาดใหญ่กับสถานื่อนามัยทั่วไปอำเภอเดียวกัน	54
ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบคำนวณทางตรงรวมและคำนวณต่อหน่วยกิจกรรมของ สถานื่อนามัยทั่วไประหว่างอำเภอ	61
5. อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	
อภิปรายผลการวิจัย	75
สรุปผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	78
รายการอ้างอิง	80
ภาคผนวก	85
ประวัติผู้เขียน	95

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ต้นทุนสถานื่อนามัยและสำนักงานผดุงครรภ์	18
2. ประเภทต้นทุนของสำนักงานสาธารณสุขชุมชน และสถานื่อนามัย	20
3. ต้นทุนรายกิจกรรมของสำนักงานสาธารณสุข ชุมชนและสถานื่อนามัย	21
4. จำนวน ร้อยละขององค์ประกอบต้นทุน สถานื่อนามัยขนาดใหญ่	30
5. จำนวน ร้อยละของต้นทุนค่าแรงสถานื่อนามัยขนาดใหญ่	31
6. จำนวน ร้อยละของต้นทุนค่าวัสดุ สถานื่อนามัยขนาดใหญ่	32
7. จำนวน ร้อยละของค่าลงทุนสถานื่อนามัยขนาดใหญ่	33
8. งบประมาณค่า ยานและเวชภัณฑ์ รถขึ้น เวชภัณฑ์วางแผนครอบครัว	34
9. ผลงานการดำเนินงานของสถานื่อนามัยขนาดใหญ่	36
10. ร้อยละการปฏิบัติงานของสถานื่อนามัยขนาดใหญ่	37
11. ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานื่อนามัยในสูง	38
12. ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานื่อนามัยอุ้ม	39
13. ต้นทุนต่อหน่วยสถานื่อนามัยหนองหญ้าไซ	40
14. ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมเฉลี่ยของสถานื่อนามัยขนาดใหญ่	41
15. จำนวน ร้อยละขององค์ประกอบต้นทุน สถานื่อนามัยทั่วไป	42
16. จำนวน ร้อยละต้นทุนค่าแรงสถานื่อนามัยทั่วไป	44
17. จำนวน ร้อยละต้นทุนค่าวัสดุสถานื่อนามัยทั่วไป	45

ตารางที่

18.	จำนวน ร้อยละ ต้นทุนค่าลงทุนสถานือนามียทั่วไป	46
19.	งบประมาณค่า ยาและเวชภัณฑ์ วัคซีน เวชภัณฑ์ทางแผนครอบครัว	47
20.	ผลงานการดำเนินงานของสถานือนามียทั่วไป	48
21.	ร้อยละของการปฏิบัติงานของสถานือนามียทั่วไป	49
22.	ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานือนามียบ้านจั่น	50
23.	ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานือนามียหนองแสง	51
24.	ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานือนามียนาแก-ภูคิน	52
25.	ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมเฉลี่ยของสถานือนามียทั่วไป	53
26.	องค์ประกอบของต้นทุนทางตรงรวม สถานือนามียขนาดใหญกับสถานือนามียทั่วไป อำเภอเมือง.....	54
27.	ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมของสถานือนามีย ขนาดใหญกับสถานือนามียทั่วไป อำเภอเมือง	55
28.	องค์ประกอบของต้นทุนทางตรงรวมสถานือนามีย ขนาดใหญกับสถานือนามียทั่วไป อำเภอหนองบัวซอ	56
29.	ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมของสถานือนามีย ขนาดใหญกับสถานือนามียทั่วไป อำเภอหนองบัวซอ	57
30.	องค์ประกอบของต้นทุนทางตรงรวมสถานือนามีย ขนาดใหญกับสถานือนามียทั่วไป อำเภอวังสามหมอ	58
31.	ต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมของสถานือนามีย ขนาดใหญกับสถานือนามียทั่วไป อำเภอวังสามหมอ	59
32.	เปรียบเทียบองค์ประกอบต้นทุนระหว่างสถานือนามียขนาดใหญ่ 3 แห่ง (อ.เมือง, หนองบัวซอ, วังสามหมอ)	61
33.	เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานือนามียขนาดใหญ่ 3 แห่ง (อ.เมือง, หนองบัวซอ, วังสามหมอ).....	62

34. เปรียบเทียบขององค์ประกอบต้นทุนสถานีอนามัยทั่วไป	
3 แห่ง (อ,เมือง,หนองบัวข่อ,วังสามหมอ)	68
35. เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานีอนามัยทั่วไป	
3 แห่ง (อ.เมือง,หนองบัวข่อ,วังสามหมอ).....	69
36. ตารางปรับค่า Equivalent Annual	
Cost (EAC)	94

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง (ต่อ)

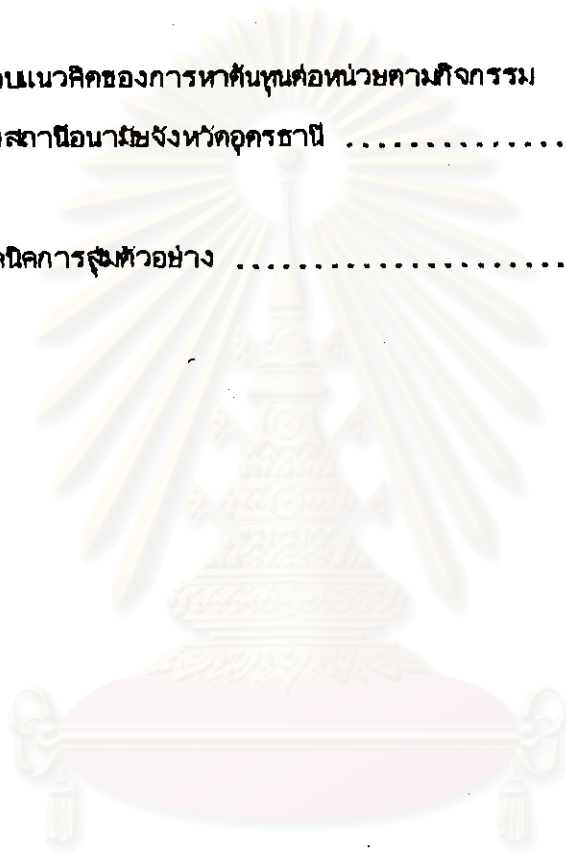
ตารางที่	หน้า
34. เปรียบเทียบขององค์ประกอบต้นทุนสถานีอนามัยทั่วไป 3 แห่ง (อ.เมือง, ท้องฟ้าฮอ, วังสามหมอ)	68
35. เปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมสถานีอนามัยทั่วไป 3 แห่ง (อ.เมือง, ท้องฟ้าฮอ, วังสามหมอ).....	69
36. ตารางปรับค่า Equivalent Annual Cost (EAC)	94

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดของการหาต้นทุนต่อหน่วยตามกิจกรรม ของสถาบันอนามัยจังหวัดอุดรธานี	23
2. เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง	25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย